

OPINIA PRAWNA

w przedmiocie

**zgodności z prawem wprowadzania w przestrzeni publicznej obostrzeń dla osób
niezaszczepionych przeciw wirusowi SARS-CoV-2**

1. Przedmiot opinii.

Przedmiotem niniejszej opinii jest analiza istniejącego stanu prawnego oraz istnienia w polskim systemie prawnym, podstaw prawnych dla podejmowania działań mających na celu przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się wirusa SARS-CoV-2 poprzez wprowadzanie w przestrzeni publicznej dodatkowych obostrzeń dla osób niezaszczepionych przeciw wirusowi SARS-CoV-2 oraz udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy dany podmiot może, zgodnie z obowiązującym prawem, zakazać wstępu do swoich obiektów, pomieszczeń, zakazać udziału w jakichkolwiek wydarzeniach kulturalnych, sportowych, edukacyjnych itp., bądź odmówić wykonania usługi, czy konkretnego świadczenia osobie niezaszczepionej.

2. Podstawa prawna opinii.

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (t.j. Dz.U. z 2009 r. poz. 946 z późn. zm.), (dalej: Konstytucja RP),
- 2) Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, Rzym 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. nr 61, poz. 284), (dalej: Konwencja),
- 3) Rozporządzenie Rady Ministrów z 6 maja 2021 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 861), (dalej: Rozporządzenie),
- 4) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (dalej: RODO).

3. Stan prawny.

W Polsce szczepienia przeciwko wirusowi SARS-CoV-2 są dobrowolne i żadnym momencie trwania pandemii nie były obowiązkowe, dla żadnej grupy społecznej, wiekowej, czy zawodowej. W związku z powyższym, ani pracodawca, ani żaden przedsiębiorca (np. restaurator, siłownia, kino itp.) nie mogą żądać od klientów zaświadczenia o zaszczepieniu. To informacje o stanie zdrowia, a więc takie które podlegają rygorystycznej ochronie wynikającej z szerokiej i dość precyzyjnej w tym zakresie regulacji RODO. Podstawą do ich przetwarzania może być tylko konkretny przepis lub zgoda (art. 9 RODO).

Konkretnego przepisu ustawy w aktualnie obowiązującym stanie prawnym nie ma, pozostaje więc ewentualna zgoda, która musiałaby być dobrowolna oraz wyraźna. Odpowiednie

przepisy dające podstawę prawną do podejmowania tego typu działań funkcjonują w innych krajach Unii Europejskiej, niemniej jednak w Polsce wciąż ich brakuje.

Działania ograniczające dostęp np. do restauracji jedynie dla osób zaszczepionych należy zatem ocenić jako nieznajdujące podstaw w obowiązujących przepisach.

Póki co, podobnie pracodawca nie ma prawa wprowadzać odrębnych zasad dla pracowników zaszczepionych i niezaszczepionych. Nie ma także podstaw do zwolnienia lub niezatrudnienia osoby, która się nie zaszczepi. Zgodnie z kodeksem pracy pracownicy powinni być równo traktowani.

Co więcej działania ograniczające dostęp do usług z powodu niezaszczepienia, bądź odmowę udzielenia informacji - przedstawienia zaświadczenia o zaszczepieniu, mogą zostać zakwalifikowane jako działanie dyskryminacyjne. Nie istnieją obecnie mianowicie żadne podstawy prawne uzależniające dostęp do usług w zależności od zdrowia.

Zasadnym w tym miejscu jest wskazanie kilku najistotniejszych. Zgodnie z brzmieniem art. 31. Konstytucji RP: „1. Wolność człowieka podlega ochronie prawnej. 2. Każdy jest obowiązany szanować wolności i prawa innych. Nikogo nie wolno zmuszać do czynienia tego, czego prawo mu nie nakazuje. 3. Ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw.” Przepis art. 32. ust. 2 Konstytucji RP stanowi: “Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny.” Art. 51. ust. 1 Konstytucji RP: „Nikt nie może być obowiązany inaczej niż na podstawie ustawy do ujawniania informacji dotyczących jego osoby”. Konwencja w art. 14. stanowi: „Korzystanie z praw i wolności wymienionych w niniejszej Konwencji powinno być zapewnione bez dyskryminacji wynikającej z takich powodów jak płeć, rasa, kolor skóry, język, religia, przekonania polityczne i inne, pochodzenie narodowe lub społeczne, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie bądź z jakichkolwiek innych przyczyn.”

Konstytucja RP wprowadza co prawda zakaz dyskryminacji w życiu gospodarczym, ale dopuszcza też ograniczenie pewnych praw ze względu m.in. na ochronę zdrowia publicznego lub praw i wolności innych osób. Musi to być jednak dokonane przepisami rangi ustawowej.

4. Wnioski.

Konkludując, należy uznać, że obecnie brak jest jakichkolwiek podstaw prawnych rangi ustawowej, które uprawniałyby jakikolwiek podmiot do wprowadzania jakichkolwiek ograniczeń dotyczących wydarzeń kulturalnych, sportowych, edukacyjnych itp., uzyskania możliwości wejścia do budynków użyteczności publicznej lub zakupu usług, w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym ze względu na zaszczepienie lub niezaszczepienie się przeciwko wirusowi SARS-CoV-2.

Opinia została sporządzona, dnia 6 października 2021 r. w Krakowie
przez Katarzynę Hałgas - radcę prawnego